

ISTEN NÉPE NEHÉZ HELYZETBEN: A BABILONI FOGSÁG

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskola óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Keresztyén Bibliai Lexikon, Kálvin Kiadó, Budapest, 1995; Dr. H. Jagersma: Izráel története az ószövetségi korban, Budapest, 1991. Rózsa Huba: Az Ószövetség keletkezése, Bevezetés az Ószövetség könyveinek irodalom- és hagyománytörténetébe, Szent István Társulat, Budapest, 1986.)

Babiloni fogság:

A babiloni fogság időszaka. Kr. e. 597 és 536. Ekkor a legyőzött Júda lakosságából a vezetőket, a szakképzett munkaerőt, a tanult embereket Babilonba hurcolták. Babiloni fogságnak azt az időszakot nevezzük, amikor a dél országrész, Júda lakosságának nagy részét elhurcolták Babilonba. II. Nebukadneccar (Kr. e. 605-562) az egyiptomi hadsereg elleni győzelme után Júdát is a birodalmához csatolta. Amikor egyiptomi ösztönzésre Jójákim király fellázadt Nebukadneccar ellen, sikertelenül. Jeruzsálem ellen büntető hadjárat indult. Ekkor már Jójákim fia, Jójákin uralkodott. Ő megadta magát. Ezután került sor Kr. e. 598-ban az első fogságba vitelre. Nebukadneccar kinevezte Cidkijjahút királlyá.

A fogság okai:

A Biblia bizonyágtétele szerint a babiloni fogság bekövetkezésének nem elsősorban politikai, mint inkább vallási okai voltak. Erről beszéltek a próféták. Előre hirdették, hogy amennyiben a nép nem fordul el a bálványoktól a láthatatlan Istenhez, akkor annak komoly következményei lesznek.

A foglyok élete Babilonban:

A babiloni fogság idején Isten népe nem volt bezárva. A Babilonba deportáltak érzéseiről keveset tudunk, de az biztos, hogy a foglyok egy részében erős vágy volt a hazatérésre. Ugyanakkor többen szerettek Babilonban élni, mivel kényelmes volt a számukra. Jól ment a soruk ott, és második hazájukként tekintették. Mivel művelt, okos emberek voltak, így többségében jó munkát is találtak maguknak. A vallási azonosságukhoz azonban ragaszkodtak. A fogság idejét az írásmagyarázók Izrael vallási és kultuszközösséggé alakuláshoz kapcsolják. Mivel Babilon az ókori Kelet nagy kulturális és vallási központja volt, ezért a vallási és a nemzeti azonosság megőrzése nem volt könnyű az idegen környezetben, Erre reakcióként megerősödött a vallási és nemzeti identitásuk, különösen a papság körében.

Álom:

Ókori felfogás szerint az álom kapcsolatot jelent a természetfeletti világ és az ember között, betekintést enged a jövőbe, és titkokat leplez le. A Szentírás szerint azonban a titkokat az Úr jelenti ki. Azonban Isten alkalmanként álomban jelenti ki az akaratát. De ezekkel az álmokkal óvatosan kell bánni, mert az értelmezéséhez is Isten Lelkének az értelmezésére volt szükség. (1Móz 40,8) Egyiptom és Mezopotámia királyai alkalmaztak hivatásos álomfejtőket (1Móz 41,8), mert az álmok szimbolikáját maguk a királyok nem értették.

Álomfejtésre varázslókat és jóvendómondókat alkalmaztak. Mivel ez Isten törvénye szerint tilos, ezért az álmfejtés Izráelben nem lehetett tanult mesterség.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(*Felhasznált irodalom:* Tari Annamária: Z generáció, Tercium Kiadó, Budapest, 2011; Charles S. Carver – Michael F. Scheier: Személyiségpszichológia, Osiris Kiadó, Budapest, 2006.)

A fizikai fogság kevéssé ismert a fiatalok számára. Nagyszülők történeteiből, filmélményeikből ismerhetik a fogságok élethelyzeteit, de ők maguk ezt nem élik át. Fogságérzésük azonban lehet. Mivel sok szabály veszi őket körül, néha úgy érzik, hogy ezek a szabályok gúzsba kötik őket. Szintén fogságérzést vált ki, amikor szívesen elmennének társaságba, vagy a barátaikkal néhány helyre, de a szülők nem engedik őket. A babiloni fogság idején átélt érzésekkel nem tudnak teljesen azonosulni, de az identitás felvállalása lehet kapcsolópont a számukra. Kiindulópontként szolgálhatnak: itt a következő kérdések: „Mit jelent fölállalni a gondolataidat, hitedet, szemléletmódodat? Mit szólnak ehhez a többiek? Milyen érzést vált ez ki belőled?”

A babiloni fogság korában a látszat jólétben is csak Isten lehetett az egyetlen reménye. A reménység szintén kulcsfogalom a kiskamaszok számára. Annak a megéreztetése, hogy Isten nem hagyja őket az idegen földön sem egyedül, hanem velük van és hozzásegíti őket a hazatéréshez.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: A fogságba vitel kora és a fogság kiúttalanságának – illetve az Istenben való reménység kontrasztjának felismertetése.

Kognitív cél: A fogságba vitel korának megismertetése. Arra való rámutatás, hogy Isten a nehéz helyzetekben is velük van, és kiutat tud mutatni.

Affektív cél: Megéreztetni a gyerekekkel azt a reményt, amit a fogság kiúttalanságában éreztek a zsidók – azaz, ami a Dániel történetéből megismerhető. Annak a megéreztetése, hogy Isten még a fogságban, az idegen földön is a népével van.

Pragmatikus cél: Bátorítás arra, hogy vigyük Isten elé könyörgésünket, kéréseinket, hálaadásunkat – akár egy nehéz helyzetben is.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	1. Kapcsolódás az előzetes tudáshoz Ismételje át a csoport mindazt, amit Mezopotámiáról eddig tudnak a gyerekek – a gyűjtött képek alapján, frontális ismétlés vagy kiselőadás formájában. – sumér városállamok, ékírás, öntözéses földművelés, fejlett kereskedelem – Óbabiloni Birodalom, Hammurápi törvényei – Asszíria (Assur), hódító katonáállam	Ismétlés, korábban megszerzett ismeretek aktiválása, új ismeretek szerzése Mezopotámiáról, a nagy birodalmakról Képek, Power Point,

	<p>– Újbabiloni Birodalom, Istár kapu, függőkertek</p> <p>2. Beszélgetés:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Júda és Izrael helyzete a babiloni fogság idején és a babiloni birodalomban. • Mit jelenthet a fogság? • Vajon mit jelent fogolynak lenni? • Miért lehetett nehéz Izrael népének a hitét idegen földön gyakorolni? • Tudunk-e ma példákat mondani hasonló helyzetre? <p>Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 1-2. feladat.</p>	<p>kiselőadás</p> <p>Tankönyvi olvasmány bevezető része, térkép Fogságról, fogoly létről előzetes tudás, háttérismeretek felidézése. (pl. deportáció és fogság a II. VH idején).</p> <p>Munkafüzet</p>
Feldolgozási javaslat és munkáltatás	<p>1. Bibliai történet ismertetése</p> <p>2. Beszélgetés:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hogyan viselkedett a király? • Miért volt teljesen értelmetlen a kérése? • Miért volt mégis értelme? • Hogyan reagált minderre Dániel? • Hogyan könyöröggett Dániel és három társa Istenhez, amikor meghallotta a király parancsát? <p>3. Szituációs játék: A király parancsa az álomfejtőknek</p> <p>Álljon ki valaki előre, tegyünk egy kendőt a vállára - ő a király. Gondoljon egy dologra (tárgy, esemény, személy), írja le egy papírra és adja a tanárnak. Majd ne csináljon semmit, csak nézze a többieket, ők, pedig próbálják kitalálni, hogy mire gondolt. Aki találgat, de rosszul, az leül, kiesett. Ki lehet így találni bármit is? Rá mernénk tenni az életünket egy ilyen találgatásra? (Ha van idő, lehet több kört is, új királyokkal, figyeljünk arra, ha próbálnak trükközni valamivel! Ha mégis kitalálják, kérdezzünk rá, hogy sikerült!)</p> <p>Kapcsolódó feladat: munkafüzet 3-4.</p> <p>4. Ének:</p> <p>Református énekeskönyv: 105. zsoltár 1. és 3. versszak: „Adjatok hálát az Istennek...”</p>	<p>Tankönyv</p> <p>Munkafüzet</p> <p>Munkafüzet</p> <p>A könyörgés, hálaadás, dicsőítés és az uralom fogalmának differenciálása.</p> <p>Munkafüzet</p> <p>Isten az álmok és az álmodók Ura</p> <p>Énekeskönyv</p>
Házi feladat	Munkafüzet 4 -5. feladat	Csoport sajátosságai alapján választható.

TOVÁBBI ÖTLETEK

Film a babiloni fogságról:

https://indavideo.hu/video/A_Biblia_-_14_-_Babiloni_fogsag

Film Dánielről (angol, feliratos):

http://www.albaref.hu/videok/bibliai_tortenetek/Daniel_konyve

Letölthető képsorok:

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/daniel-food/>

<http://www.freebibleimages.org/photos/nebuchadnezzars-dream/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/yl-daniel-visions/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/daniel-dream/>

KÉPELEMZÉSI ÉS SZÖVEGELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET

Tankönyv: 30-32. oldal

A képen látható:

Térkép: a babiloni fogsággal kapcsolatos birodalmak. Illusztráció: a király álmának szobra és egy tematikus kép Dánielről és barátairól.

A szöveg: A babiloni király álma

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

Térképolvasás: Vizsgáljátok meg a térképet, keressétek meg: Egyiptom, Perzsia, Babiloni és Méd Birodalom, Földközi tenger, Kaszpi-tenger, Fekete tenger, Perzsa-öböl.

Hogyan kerültek ide a zsidók?

A jelenleg használt térképeteken keressétek meg ezeket a helyeket!

Mit találtak?

A babiloni király álma: Olvassátok el, és mondjátok el, milyen volt és miből „készült” az óriási szobor, amiről a király álmodott?

- Mit jelképezett a színaranyból készült szoborfej?
- Mit jelképezett a többi testrésze?
- Mit jelképezett a kő, amely lezuhant a szoborra?

Dániel és barátai, amint beszélgetnek:

- Miről beszélgetnek Dániel és barátai?

2. Szövegelemzés

- Hogyan kerültek a zsidók a babiloni fogságba?
- Hogyan viszonyultak a rabságban lévőkhöz a babiloniak és a király?
- Ki volt Babilonban a király?
- Mit csinált Dániel barátaival a király udvarában?
- Mit álmódott a király?
- Miért nem tudták megfejteni az álmot a tudósok, álmofejtők, csillagjósok?
- Hogyan, kinek a segítségével magyarázta meg Dániel az álmot?
- Mire gondolt a király, amikor meghallotta az álom értelmét?
- Mivel jutalmazta Dánielt a király?
- Mit kért a királytól Dániel?
- Mit üzen neked ez a történet?

BESZÉLGETÉSPONTOK AZ ARANYMONDÁSHOZ

„De van Isten a mennyben, aki feltárja a titkokat.”

- Ki mondta ezt a mondatot? Kinek?
- Milyen titokra vonatkozik ez az Ige?

EGYÉB ÖTLETEK

1. Dániel imádsága láncszemekből:

A csoport írjon közösen egy imádságot Dániel nevében, amelyben minden mondatot, gondolategységet más gyerek mond. Záróimádságként is felhasználható ez az ötlet. Ebben az esetben nem Dániel imádságát fogalmazzák meg közösen, hanem egy saját imádságot azokért a nehéz helyzetekért, amelyekben ők vannak.

2. Rajzolás:

A király álma. Rajzolják le a gyerekek a király álmát. Lehet akár „babiloni stílusban” rajzoltatni. Az Apáczai Kiadó 5. osztályosoknak szóló történelem könyvében található: egy imádkozó férfi, amely szintén vegyes anyagokból készült (aranylemez és valószínűleg kő vagy agyag). A gyerekek összefoglalóan írják le, mit jelentett a király álma. A lényeg nem a királyságok és birodalmak beazonosításán van, hanem hogy egyik sem tart örökké. Csak az utolsó, amely viszont Isten akaratát, Isten királyságát jelképezi, és ami képes lerombolni a legnagyobb birodalmat is.

A szobor képe az alábbi linkeken is megtalálható:

Imádkozó férfi szobra:

http://tenyleg.com/index.php?action=recordView&type=places&category_id=2967&id=163654

3. A szemek fogságában – élménypedagógiai játék:

Rövid, néma körjáték, amely szimbolizálja a fogságot és a szabadulást. Egymás után több ember is kipróbálhatja, de az igazi csattanó az első játéknál van.

Időtartam: egy fogoly szabadulása kb. 3 - 5 perc **Létszám:** 10 - 25 fő **Szerepelők:**

fogoly – 1 fő

kapu – 2 egymás mellett álló diák

fogda – többi résztvevő

Játék menete:

Álljunk fel egy nagy körbe, úgy hogy mindenki befelé néz. Legyünk közel egymáshoz, szinte érjenek össze a vállak. A kör belseje lesz a fogda.

Jelöljük ki valakit, aki „fogoly” lesz. Ő a játék elején elhagyja a kört és kimegy a tereméből.

Amíg ő kint tartózkodik, a többiek megbeszélik, hogy a fogdából hol lesz a kijárat. A kivezető „kapu” két egymás mellett álló embert jelent. Nekik az lesz a feladatuk, hogy tájékoztassák a foglyot a „menekülési útvonalról”, vagyis a kijáratról. A kommunikáció azonban kizárólag szemmel történhet (szemforgatás, kacsintás...stb.). A játék alatt tilos a beszélgetés, az egyetlen kifejező eszköz a tekintet.

A fogdát alkotó többi résztvevő feladata elutasítani a közeledő „foglyot”. Ezt például úgy tehetik meg, hogy nem néznek bele a „fogoly” szemébe.

Amint megvan a kapu, a tanár behívja a „foglyot” a folyosóról a kör közepére. Ő csupán most szembesül a fogsággal. A tanár beavatja, hogy fogságba került.

Egyetlen kivezető út van, amit meg kell találnia. A „fogoly” beszélhet a többiekhez, de a „fogda oszlopai” (vagyis a diákok) nem válaszolhatnak.

Megpróbál majd kimenni a körből az „oszlopok” között, de ők nem engedhetik ki. Csak ott jár sikerrel, ahol a megbeszélt kapu van.

Feldolgozás, Beszélgetés:

Mi történt a játék során?

Milyen érzés volt fogolynak / kapunak / fogdának lenni?

Hogyan találtad meg a kivezető utat?

Milyen érzés volt egymás szemébe nézni?

Érezted már magadat hasonló helyzetben (fogságban)?

4. Az álom drámapedagógiai feldolgozása:

Építsük fel az álomban látott szobrot a teremben talált anyagokból vagy akár magunkból. Valamivel jelezzük, mi milyen anyagok képvisel (sárga krétapor az aranyra, stb). Majd nevezzünk ki valamit kőnek (vagy a tanár vihet is be egy legalább öklömnyi darabot) és eresszük neki a szobornak! A szobor szétzúzását csináljuk meg úgy, mintha lassított

felvételen néznénk egy nagy épület felrobbantását bontásoknál (vihetünk be ilyen videót is, de biztos láttak már.)

5. Háttérinformációk a témához:

<http://tortenelemklub.com/okor/94-az-okorikelet-nagy-birodalmi?catid=22%3Aokorikelet-birodalmi>

http://ninahakuddu.atw.hu/mezopotamia_torteneleme.htm

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Babilon>

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat:

„A babiloni fogság eseményei jól elhelyezhetők az időben. Összekeveredtek az események. Rakd sorrendbe őket, és jelöld az időszalagon különböző színekkel az alábbi események időpontjait!”

Instrukció:

Bár a tankönyvben ezek a dátumok nem szerepelnek, röviden lehet róluk beszélni azért, hogy értsék a diákok, hogy itt valós, megtörtént eseményekről van szó. Készítsünk saját időszalagot (nincs a mfben!), amibe a korábbi események is beilleszthetők. Akár külön feladat is lehet az órán, ami a valósághoz való kapcsolódását segíti a tanulóknak. Különböző színekkel jelölhetjük a korábbi és későbbi eseményeket majd.

2. feladat:

„Mit gondolsz, miért lehetett nehéz a babiloni fogság a zsidók számára? Az alábbiak közül húzd alá azokat, amelyeket jó válasznak gondolsz!

- a) Honvágyuk volt.
- b) Börtönbe csukták őket.
- c) Nem kaptak más enni és inni, csak kenyeret és vizet.
- d) Nem tudták megtartani Isten törvényeit.
- e) Rabláncon sínylődtek.
- f) Nem tudtak bemutatni áldozatot Istennek.
- g) Bálványokat kellett imádniuk.”

Instrukció:

A feladat közös megoldása és a beszélgetés jó lehetőség arra, hogy letisztázzuk, hogy mit is jelentett valójában a babiloni fogság Isten népe számára. Jó válaszok: a. d. g. (részben helyes a d. jelű válasz is).

3. feladat:

„Gyűjtsd ki a történetből, hogy mikor és miben kellett döntést hoznia Dánielnek!
Írd ide!

Instrukció:

Beszéljük meg, hogy mi változott volna, ha Dániel másként dönt!

4. feladat:

„Itt olvashatod Dániel imádságát a Szentírásból. Akkor mondta el, miután Isten feltárta előtte a király álmát és annak jelentését. Sajnos az idők folyamán megrongálódott ez az írástekercs, és hiányoznak az imádság részletei. Be tudod írni, melyik szó és kifejezés hova való? (Segítséget kaphatsz, ha elolvasod a Bibliából a következő ígérést: Dániel 2,20–23.)

Ezek közül a szavak közül válogathatsz:

Isten; Ő tárja fel; különböző időket és alkalmakat; Magasztallak és dicsőítlek én téged; áldott; támaszt; bölcsesség és a hatalom; bölcsességet és erőt; bölcsenek és tudományt; van a sötétségben”

Instrukció:

Kalligrafikusan megrajzolt betűkkel, héber betűkhöz hasonló módon, de olvashatóan jelenik meg a szöveg. Ha a csoport számára nehéz lenne, akkor akár házi feladatnak is adható.

Beszélgetés: Milyen szerepe van ennek az imádságnak?

5. feladat:

„Az itt látható aranyszoborról álmodott a király. A bibliai szöveget olvasva írd az egyes részek mellé, hogy miből készültek! A másik oldalra pedig írd oda, hogy mit jelentett az álom!”

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református énekeskönyv: 8. zsolt. 1.3-6. verse: Ó, felséges Úr mi kegyes Istenünk...

Református énekeskönyv: 84. zsolt. 6. verse: Mert minékünk fényes napunk... (+BS)

Református énekeskönyv: 512. dics.2-3. verse: Adj lelkedből erőt...

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az Ének: 130. 1-2. 5-6. verse: Igazságnak napja, jöjj...